

Evropský sociální fond

Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti

VYSOKÁ ŠKOLA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE PRAHA

AKTUÁLNÍ OTÁZKY ROZVOJE REGIONŮ

Ing. Jiří Lauerman

PRAHA 2012

Název: Aktuální otázky rozvoje regionů

Autor: Ing. Jiří Lauerman

Počet stran: 23

Studijní opory určené pro studenty kombinované formy studia

Studijní program Regionální rozvoj, obor Management a regionální rozvoj

Studijní opory byly zpracovány v rámci Inovace bakalářského studijního programu v kontextu Boloňského procesu s důrazem na výsledky učení

OPERAČNÍ PROGRAM Praha Adaptabilita registrační číslo CZ.2.17/3.1.00/32599

Tato publikace neprošla redakční jazykovou úpravou

Vydala v elektronické podobě Vysoká škola regionálního rozvoje Praha

Žalanského 68/54

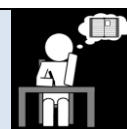
16300 Praha 17

e-mail:

Praha 2012

Obsah

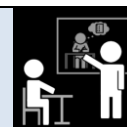
1	AKTUÁLNÍ OTÁZKY ROZVOJE REGIONŮ V OBLASTI KONCEPCE A PLÁNOVÁNÍ.....	5
1.1	Význam a problémy koncepčního přístupu k rozvoji regionů.....	5
1.2	Kompatibilita a provázanost procesů i výstupů.....	5
1.3	Praktické použití analytických metod, význam statistiky	6
2	ÚZEMNÍ ROZVOJ, JEHO PLÁNOVÁNÍ A REALIZACE V PRAXI	9
2.1	Prostorové pojetí územního rozvoje	9
2.2	Územní plánování a jeho vazby na další procesy	9
2.3	Praktické možnosti naplňování principů udržitelného rozvoje	10
2.4	Význam infrastruktury pro rozvoj regionů	10
3	AKTUÁLNÍ OTÁZKY ROZVOJE REGIONŮ Z POHLEDU JEHO ZÁSAVNÍCH AKTÉRŮ.....	13
3.1	Kdo jsou zásadní aktéři rozvoje regionů?.....	13
3.2	Role, odpovědnosti, kompetence, vztahy, vazby.....	13
3.3	Rozdíly a specifika z hlediska územní působnosti	14
4	SOCIÁLNÍ ROZVOJ REGIONŮ	16
4.1	Regionální aspekty sociální politiky.....	16
4.2	Komunitní plánování a jeho využití v sociální oblasti	18
4.3	Způsoby řešení konkrétních problémů v sociální oblasti na místní úrovni.....	18
5	AKTUÁLNÍ OTÁZKY REALIZACE A ŘÍZENÍ ROZVOJE REGIONŮ A OBCÍ	20
5.1	Aplikace metod řízení ve veřejné správě.....	20
5.2	Praktické otázky financování regionálního rozvoje	21
	LITERATURA.....	23

PRŮVODCE STUDIJNÍ OPOROU

Zaměření předmětu je převážně praktické. Obsah je rozdělen do pěti kapitol, ve kterých je věnována pozornost vybraným oblastem a tématům z praxe regionálního rozvoje v úrovni obcí a regionů. Jejich cílem je pomoci studentům lépe pochopit souvislosti teoretických poznatků z jiných předmětů a zasadit je do širších souvislostí. Snahou autora je vyvarovat se teoretické orientace studia bez možnosti srovnání se skutečnou praxí ve veřejné správě.

VÝSTUPY Z UČENÍ

Po prostudování textu a vypracování úkolů v rámci studijní opory

BUDETE UMĚT

ZNALOSTI

Aktuální informace o vývoji v relevantních oblastech veřejné správy na všech úrovních.

BUDETE SCHOPNI

SCHOPNOSTI

Aplikovat poznatky a informace, získané v různých předmětech během studia na VŠRR a posuzovat problematiku rozvoje regionů v širších souvislostech. Důležitá je vzájemná provázanost dílčích oborů a témat (ekonomika, právo, sociální politika, plánování,...) a koordinovaný přístup k řešení problémů.

ZÍSKÁTE

DOVEDNOSTI

Přehled o aktuálních problémech rozvoje obcí a regionů v praxi a způsobech jejich řešení.

1 AKTUÁLNÍ OTÁZKY ROZVOJE REGIONŮ V OBLASTI KONCEPCE A PLÁNOVÁNÍ

STRUKTURA KAPITOLY

Kapitola shrnuje význam koncepčního přístupu k řešení problematiky rozvoje regionů, upozorňuje na rizika s ohledem na specifiku veřejné správy. Na vybraných příkladech z praxe ukazuje dobré i horší zkušenosti s aplikací některých metod a postupů. Zaměřuje se rovněž na důležitost koordinace a kompatibility procesů a jejich výstupů.

1.1 Význam a problémy koncepčního přístupu k rozvoji regionů

- Co je koncepční přístup?
- Koncepce v jednotlivých fázích regionálního rozvoje
- Problémy a rizika koncepčního řízení a rozhodování ve veřejné správě
 - Co ovlivňuje ne/koncepční přístup
 - Nevhodný model správy
 - Vliv skokových změn (volby, krizové situace, apod.)
 - Chybějící koordinace, špatný přenos informací
 - Příklady dobré i horší praxe
- Manažerské funkce a jejich aplikace ve veřejné správě
 - Řízení, rozhodování, plánování, organizování, kontrola, informace a komunikace

1.2 Kompatibilita a provázanost procesů i výstupů

- Plánování v praxi obcí a regionů – druhy plánů a koncepcí, územní úrovně, resortní přístup
- Procesy – aktéři, informovanost, termínová a věcná koordinace

- Výstupy procesů – rozpory, duplicity, využitelnost dokumentů
- Strategie / taktika / operativa
- Ne/konkrétnost výstupů
- Příklady z praxe

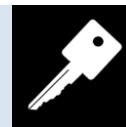
1.3 Praktické použití analytických metod, význam statistiky

- Průzkumy, šetření, ankety
- Relevantní datové zdroje prakticky využitelné pro plánování a realizaci rozvoje obcí a regionů
- státní statistická služba
- krajské zdroje dat
- informace na obcích
- další datové zdroje
- Interpretace dat
- Používání SWOT analýzy a dalších metod
- Rizika a limity práce se statistickými daty

Vybrané problémy v oblasti koncepce a plánování obcí a regionů:

- nízká míra kontinuity
- obavy z plánování
- nekoordinované procesy
- silný rezortismus
- obecný nedostatek finančních prostředků na podporu koncepčních přístupů

SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV K ZAPAMATOVÁNÍ

Koncepční přístup

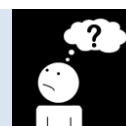
Manažerské funkce ve veřejné správě

Aktéři plánovacích procesů

Analytické metody

Datové zdroje

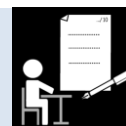
KONTROLNÍ OTÁZKY

Jak byste vysvětlili pojem koncepční přístup k rozvoji regionů?

Lze v prostředí veřejné správy uplatnit běžné manažerské funkce a postupy?

POZNÁMKY

2 ÚZEMNÍ ROZVOJ, JEHO PLÁNOVÁNÍ A REALIZACE V PRAXI

STRUKTURA KAPITOLY

V následující kapitole je věnována pozornost praktické aplikaci územního rozvoje, který je jedním z klíčových procesů přinášejícím změny života v regionech. Části kapitoly jsou zaměřeny na celkové pojetí územního rozvoje, možnosti a dopady procesů územního plánování a významu rozvoje některých specifických složek.

2.1 Prostorové pojetí územního rozvoje

- Srovnání přístupu v České republice a jiných evropských zemích – legislativa, metodika, praxe
- Globální vlivy
- Složky územního rozvoje
 - Hmotné složky
 - Aktivita a procesy v území
 - Hodnoty a vztahy v území

2.2 Územní plánování a jeho vazby na další procesy

- Republiková úroveň – Politika územního rozvoje ČR a její vztah k dalším koncepčním dokumentům a procesům
- Krajská úroveň – Zásady územního rozvoje kraje x krajské koncepce a strategie (všeobecné, resortní, lokální)
- Obecní úroveň – Územní plán obce x ostatní rozvojové procesy měst a obcí
- Provázanost plánů různých územních úrovní
- Důležitost demografických analýz a prognóz

Vybrané problémy a možnosti využívání území:

- nadbytečné rozšiřování zastavěných území měst a obcí
- překročení únosné kapacity území
- nereálné prostorové nároky
- nevhodná lokalizace vzhledem k okolí
- rekonverze a intenzifikace
- monofunkční x polyfunkční využití
- (ne)udržitelná mobilita
- (ne)soběstačnost území

2.3 Praktické možnosti naplňování principů udržitelného rozvoje

- Chápání 3 pilířů udržitelného rozvoje
- Ekologické vlny a jejich dopad na rozvoj regionů
- Posuzování vlivu na jednotlivé složky životního prostředí
- Hájení veřejného zájmu
 - Úloha dotčených orgánů
 - Možnosti uplatnění názoru veřejnosti

2.4 Význam infrastruktury pro rozvoj regionů

- širší pojetí pojmu infrastruktura
- infrastrukturní vybavenost území
- infrastruktura jako součást veřejných služeb
- technická vybavenost území
- dopravní infrastruktura
- dopravní dostupnost

SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV K ZAPAMATOVÁNÍ

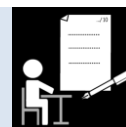
Územní rozvoj

Nástroje územního plánování

Únosná kapacita území

Naplňování principů udržitelného rozvoje

POZNÁMKY

3 AKTUÁLNÍ OTÁZKY ROZVOJE REGIONŮ Z POHLEDU JEHO ZÁSADNÍCH AKTÉRŮ

STRUKTURA KAPITOLY

Na rozvoji regionů se podílí celá řada subjektů a osob. Jejich úlohou a možnostmi tak, jak probíhá skutečná praxe v ČR, se zabývá tato kapitola. Je koncipován také jako podklad pro vzájemnou diskusi posluchačů, zhodnocení osobních zkušeností s touto problematikou a jako základ pro praktické cvičení.

3.1 Kdo jsou zásadní aktéři rozvoje regionů?

- pohled samosprávy
 - starosta / hejtman
 - člen rady
 - člen zastupitelstva
 - člen výboru / komise
- pohled úřadu
- pohled občana
- pohled podnikatele
- pohled neziskové organizace

3.2 Role, odpovědnosti, kompetence, vztahy, vazby

Zásadní aktéři rozvoje regionů – jejich:

- role
- odpovědnost
- kompetence

Aktuální otázky rozvoje regionů

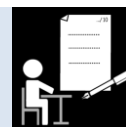
- vztahy
- vazby

3.3 Rozdíly a specifika z hlediska územní působnosti

Rozdíly a specifika z hlediska územní působnosti

- Problematika malých obcí
- Obec s rozšířenou působností
- Specifika měst
- Městské části, obvody
- Sloučené / odtržené obce
- Kraj
- Spolupráce obcí a kraje

POZNÁMKY

4 SOCIÁLNÍ ROZVOJ REGIONŮ

STRUKTURA KAPITOLY

Kapitola zahrnuje vysvětlení vybraných aspektů sociální politiky, zejména souvislostí s dalšími obory regionálního rozvoje. Konkrétněji se věnuje problematice plánování v sociální oblasti a způsobům řešení některých konkrétních problémů v běžné praxi veřejné správy.

4.1 Regionální aspekty sociální politiky

ve sféře sociální pomoci, zaměstnanosti, bydlení, vzdělávání, zdravotnických služeb

Rámec sociální politiky EU – Evropská sociální charta - Evropský sociální program

Sociální politika ČR

Národní akční plán sociálního začleňování

Bílá kniha v sociálních službách

Zákon č.108/2006 Sb. o sociálních službách

Sociální služba = činnost nebo soubor činností, zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení

Subjekty (aktéři) sociální politiky:

- samosprávné orgány ČR, krajů a obcí
- orgány státní správy
- specializované organizace a instituce
- zřizovatelé a poskytovatelé sociálních služeb
- neziskový sektor
- soukromý sektor
- občan, rodina

Cílové skupiny (uživatelé):

- senioři, osoby se zdravotním postižením
- osoby ohrožené sociálním vyloučením, národnostní a etnické menšiny, osoby ohrožené a závislé na návykových látkách
- příp. další spec. skupiny – např. rodiny s dětmi

Druhy sociálních služeb:

podle zák. č. 108/2006 Sb.

- sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence

Role státu při zajišťování sociálních služeb

- legislativa
- koncepce
- financování (sociální dávky + podpora služeb)
- kontrola
- ústřední orgán = Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Regionální sociální politika:

- vztah státu, krajů a obcí
- přenesená x samostatná působnost
- rozhodující odpovědnost i kompetence státu
- odstraňování regionálních disparit
- znalost místních podmínek

Důležité aspekty sociálních služeb:

- skutečná potřebnost, dostupnost
- kvalita, efektivita, koordinace a návaznost
- meziresortní vazby (zdravotnictví, školství,...)
- finanční participace uživatele a informovanost

Financování sociálních služeb - zdroje:

- státní rozpočet (dotace MPSV), zdroje EU (OP LZZ), krajské a obecní rozpočty, úhrady od uživatelů, sponzoring a charita

4.2 Komunitní plánování a jeho využití v sociální oblasti

Plánování rozvoje sociálních služeb:

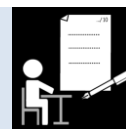
- zásady dle zák. č.108/2006 Sb.
- součást plánování regionálního rozvoje
- principy a metody komunitního plánování
- důležitost procesu i výstupů
- zapojení všech dotčených aktérů
- koordinace, kompetence
- plánování -> realizace -> monitoring ->
- vazba na systém financování sociálních služeb

Motto: „Sociální služby někdy zapomínají na cenu lidské nezávislosti a soběstačnosti a naopak v dobré víře udržují své uživatele ve „zlaté kleci“, v níž se bez služby neobejdou. Nejde o to, že pro mnoho uživatelů jsou služby jedinou cestou ke společnému sdílení světa s ostatními. Jde o to, že pro mnoho jiných uživatelů neexistuje možnost služby ukončit, opustit nebo si i jen mezi nimi vybírat. Smyslem sociálních služeb je, aby se - pokud to jen lze – co nejdříve staly zbytečné. Proto cíl - pomáhat uživatelům k samostatnosti a soběstačnosti - musí být prioritou sociálních služeb.“

4.3 Způsoby řešení konkrétních problémů v sociální oblasti na místní úrovni

Problematika menšin, specifické oblasti z hlediska zaměstnanosti a trhu práce, reálná bytová politika v obcích a regionech, apod.

POZNÁMKY

5 AKTUÁLNÍ OTÁZKY REALIZACE A ŘÍZENÍ ROZVOJE REGIONŮ A OBCÍ

STRUKTURA KAPITOLY

Závěrečná kapitola doplňuje předchozí text o některé další aspekty rozvoje regionů v praxi, především se zabývá aplikací vybraných metod řízení a financování rozvoje měst, obcí a regionů v aktuálních podmínkách České republiky.

5.1 Aplikace metod řízení ve veřejné správě

- Aplikace metod řízení ve veřejné správě
- Rizika, limity, specifika
- Příklady dobré praxe
- Finanční řízení rozvoje obcí a regionů
- Výhody / rizika spolupráce obcí s privátním a neziskovým sektorem
- Zapojení veřejnosti

Vybrané problémy realizace rozvoje regionů a obcí:

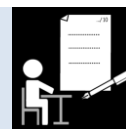
- Efektivita činností a procesů ve veřejné správě
- Kontinuita rozhodování
- Lidské zdroje zapojené do realizace
 - odborná připravenost a zdatnost
 - kompetence a odpovědnost
 - aktivita
 - komunikace
- Informovanost

Aktuální otázky rozvoje regionů

5.2 Praktické otázky financování regionálního rozvoje

Práce s rozpočtem, klady a rizika využívání různých dotačních titulů, ...

POZNÁMKY

LITERATURA

KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-086-4.

KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*. Ostrava: Montanex, 2010. ISBN 978-80-7225-319-7.

KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.

WOKOUN, R. *Regionální rozvoj a jeho management v České republice*. Praha: VŠE, Nakladatelství Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1301-0.

PONIKELSKÝ, P. a kol. *Lze obec řídit jako firmu?* Jablonec nad Nisou: e-Rozvoj.cz, s.r.o., 2012. ISBN 978-80-904758-0-9.

LAUERMAN, J., BENEŠOVÁ, I. *Krajská metodická příručka plánování sociálních služeb*. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje, 2010. ISBN 978-80-87174-01-2.